

S Z A K V É L E M É N Y

Dombóvár város Polgármesteri Hivatala 2016. április 16-án írt megkeresésében felkérte a Linguart Bt., hogy szakvéleményt adjon báró Franjo Vlasic, (báró Vlassich Ferenc, azaz báró Vlasits Ferenc, Baron Franz von Vlasits,) - (Dombóvár, 1766- Zágráb, 1840) - horvát nemzetiségű magyar politikus, tábornok, horvátországi bán két etapban kialakított, dombóvári emlékművével kapcsolatban.

Előzmény

Dombóvár Város Önkormányzata és a Dombóvári Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Sebestyén Balázs építész tervei alapján, 2014. március 29-én két, többszögletű – 209x40x40 cm és 198x42x47 cm méretű – gránitoszlopot helyezett el a Franjo Vlasic udvarban, amelyek közé 40x60x5 cm-es kőlapra magyar és horvát nyelvű felirat került az alábbi szöveggel:

'bán/Franjo Vlasic udvar/állította a város szülöttjének tiszteletére/Dombóvár Város Önkormányzata és/a Dombóvári Horvát Nemzetiségi/ Önkormányzat/ 2014.III.29-én''

Az épületek között középtájt kialakított park fűvel beültetett részén 260 cm átmérőjű gránitkövekkel kirakott kör közepén áll a két oszlop, amelyhez az aszfalozott sétánytól, 160 cm széles, fehér kővel felszórt út vezet.

A Dombóvári Horvát Nemzetiségi Önkormányzat megbízása alapján Varga Gábor keramikus elkészítette báró Vlasic 70x62x33,5 cm-es méretű, üreges, patinázott, csillogóan mázas kerámia plastikáját, amely – nem a Sebrek Csaba építész által készített tervben megjelölt helyen - 108x51x40,5 cm-es citromsárgára festett posztamensre került.

A két korábban kihelyezett oszlop, illetve a 160 cm széles, köves út mértani közepén álló talapzaton, 13x27x2 cm-es mázas kerámia táblán olvasható az ábrázolt neve és életrajzi adata. A posztamens elé ferdén elhelyezett fémllemezen a Habsburg Birodalom és a Magyar Királyság összevont címerével díszített, 50x60 cm-es, horvát és magyar nyelvű szöveg tájékoztat az érdemeiért bárói címmel jutalmazott dombóvári születésű személyiség érdemeiről. A Horvát Köztársaság Pécsi Főkonzulja, az Országos Horvát Önkormányzat Elnöke és a Dombóvári Horvát Nemzetiségi Önkormányzat elnöke ünnepélyes koszorúzás keretében 2016. április 2-án avatta fel báró Vlasic büsztjét.

A kihelyezés szemléje

Dombóvár Város Polgármesteri Hivatala felkérésére 2016. április 22-én a Linguart Bt. által összehívott szakértői bizottság helyszíni szemlét tartott Dombóváron, hogy megtekintse a báró Vlasic udvart és az ott elhelyezett köztéri műveket. Megállapítást nyert, hogy mind a bal oldali oszlop törése, mind a mellszobor rögzítése balesetveszélyes, *sürgős* beavatkozást igényel.

A szakértői bizottság a vonatkozó dokumentumok, tervek tanulmányozása és a helyszíni szemlét követően az alábbi szakvéleményt fogalmazta meg.

A szakértők egyöntetű állásfoglalása szerint az *elemeiben értéket hordozó emlékmű jelen állapotában nem tölti be a neki szánt környezetdíszítő szerepkört és nem érvényesítheti az állítók nemes szándékát, nem szolgáltat a város lakóinak, illetve az idelátogatóknak művészi, esztétikai élményt. Az optimális állapot a két egymástól elkülönülő emlékmű egybekomponálásával, egységes rendbe foglalása által érhető el.*

A szakértők az alábbi konkrét javaslatokkal éltek:

A szoborkompozíció egységes szerkezetbe való rendezése, látványa szempontjából előnyös lenne, ha a mellszobor a Sebrek Csaba építész által kijelölt helyre, közvetlenül az oszlopok elé, ill. közé kerülne.

Az együttes művészi értékét feltétlen növelné, ha a közterület nevét hordozó tábla nem lenne része a szoborműnek, ugyanis ez a szoborkompozíció szempontjából értelmezhetetlen, értelmetlen. A „*bán/Franjo Vlasic udvar/*” felirat helye a közterület bejáratánál, az udvar elnevezése alatt van.

Az alkotóval egyeztetve kellene megoldani a plasztika biztonságos rögzítését, egyeztetni a posztamens cseréjét olyanra, amelyiknek színe, formája (letört élű), anyaga lehetőleg rusztikus, természetes kő legyen.

További elvárás, hogy a talapzat összhangba kerüljön a két oszloppal, valamint a patinázott mellszoborral. Mérlegelni kellene, hogy vajon az oszlopokról a nem odaillő kampókat el lehetne-e távolítani, és vajon nem lenne-e elegendő a név alatt egy nagyobb kampó.

A szakértők sajnálattal tapasztalták, hogy az alkotó neve nem szerepel a művön (csupán a művön hátul látható a keramikus „jegye”), ezt fontos lenne a művésszel és a megrendelővel egyeztetett módon pótolni. Az úgy nevezett technikai feliratok helye („állította...”, az alkotó neve, évszám”) a szobor posztamentének hátoldalán - lehetőleg faragva - van. Ha megoldható, kerüljön az információs fémtábla a térelnevezés alá.

Nagyban növelné a kompozíció hatását, ha renoválnák, lecsiszolnák az oszlopokat, hogy a kő eredeti fekete színe láthatóvá váljon. Talán így elkerülhető, hogy az esetlegesen eltávolított kampók, illetve a táblafelfüggesztések helyein mutatkozó lyukak zavarják az összképet.

A balesetveszélyes oszlop törését kőragasztással, rozsdamentes fémcsapolással javasolt megoldani. Amennyiben lehetőség adódik rá, az emlékműhöz vezető út a szobor körülivel legyen egyező.

A zsűri ajánlásai révén egységesülő emlékmű jól fog illeszkedni a parkosított területhez és méltó módon fogja szolgálni városképi, környezetgazdagító szerepét, betölteni a magyar és horvát nép történeti hagyományainak ápolását.

Szakértők voltak: Pál Mihály szobrászművész, Rainer Péter építész, iparművész, illetve dr. Matits Ferenc művészettörténész.

A Linguart Bt. a mellékelt számla szerint bírálati díjat számít fel a megbízónak.

LINGUART Bt.
1014 Budapest,
Móra F. utca 1.
Adószám: 28662994-3-4

Budapest, 2016. április 25.

dr. Matits Ferenc

Kapják:

- Dombóvár Város Polgármesteri Hivatal
Szabó Loránd polgármester	7200 Dombóvár, Szent István tér 1.
- Dombóvár Város Polgármesteri Hivatal
Építésügyi Iroda
Szilágyi Annamária főépítész	7200 Dombóvár, Szabadság u. 18.
- Dombóvár Horvát Nemzetiségi Önkormányzat
Varga-Stadler Gábor elnök	7200 Dombóvár, Szabadság út 18.
- Varga Gábor keramikus
Iráttár	7200 Dombóvár, Dombó Pál u. 18c, 1. 2.